

PHÁT HUY VAI TRÒ CỦA ĐỘI NGŨ CÁN BỘ TƯ PHÁP TRONG BẢO VỆ NỀN TẢNG TƯ TƯỞNG CỦA ĐẢNG THEO TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH

TS TRƯƠNG NHƯ THỦY

Tòa án nhân dân Quận 7, Thành phố Hồ Chí Minh

Ngày nhận:

3-4-2025

Ngày thẩm định, đánh giá:

10-4-2025

Ngày duyệt đăng:

14-4-2025

Tóm tắt: Chủ tịch Hồ Chí Minh - Lãnh tụ vĩ đại của cách mạng Việt Nam, Người sáng lập Đảng Cộng sản Việt Nam và Nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa. Người đã dành nhiều sự quan tâm đến xây dựng và phát huy vai trò của ngành tư pháp và đội ngũ cán bộ tư pháp, coi “Tư pháp là một cơ quan trọng yếu của chính quyền”¹. Chủ tịch Hồ Chí Minh đã có nhiều chỉ dẫn sâu sắc về vai trò của đội ngũ cán bộ tư pháp trong cuộc đấu tranh bảo vệ chính quyền cách mạng, bảo vệ Đảng và bảo vệ nhân dân. Trong giai đoạn hiện nay rất cần thiết tiếp tục vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh vào phát huy vai trò của đội ngũ cán bộ tư pháp vào cuộc đấu tranh bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng.

Từ khóa:

Tư tưởng Hồ Chí Minh; bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng; đội ngũ cán bộ tư pháp

1 Sau khi Cách mạng Tháng Tám thành công, và nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa được thành lập, ngành tư pháp được xác định là cơ quan quan trọng của chính quyền mới “Tư pháp là một cơ quan trọng yếu của chính quyền góp phần thực hiện chế độ pháp trị, giữ vững và bảo vệ quyền lợi của nhân dân, bảo vệ chế độ dân chủ của ta. Đồng thời ngăn ngừa, trừng trị những kẻ âm mưu, phá hoại lợi ích của nhân dân”², Chính phủ lâm thời thành lập Bộ Tư pháp do ông Vũ Trọng Khánh làm Bộ trưởng. Đảng và Chủ tịch Hồ Chí Minh đã đề ra nhiều chủ trương, ban hành nhiều văn bản định hướng và đặt cơ sở pháp lý cho hoạt động tư pháp cách mạng.

Trong thời kỳ đầu thành lập, ngành tư pháp có chức năng quản lý và thực hiện công tác tư pháp: Công tác xét xử, công tố, quản lý trại giam, hỗ trợ tư pháp... Dưới sự lãnh đạo của Đảng, Chính phủ và Chủ tịch Hồ Chí Minh, ngành tư pháp và đội ngũ cán bộ tư pháp đã tập trung mọi nỗ lực xây dựng nền tảng pháp luật dân chủ và tổ chức nền tư pháp nhân dân theo những nguyên tắc dân chủ, tiến bộ; thực hiện trọng trách bảo vệ an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội, bảo đảm quyền tự do, dân chủ của công dân nước Việt Nam mới; trừng trị những kẻ xâm lược, phản bội Tổ quốc, vi phạm kỷ cương luật pháp, góp phần quan trọng bảo vệ Đảng, bảo vệ chế độ dân chủ nhân dân, bảo vệ Tổ quốc và nhân

dân. Đánh giá về đóng góp của đội ngũ cán bộ tư pháp trong cuộc kháng chiến, trong bức thư gửi Hội nghị tư pháp toàn quốc năm 1948, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã viết: “Trong cuộc kháng chiến này, các bạn đã góp một phần lực lượng lớn. Từ Bộ trưởng, Thứ trưởng đến toàn thể nhân viên, ai cũng chịu khổ, chịu khó, tận tụy hy sinh, để làm tròn nhiệm vụ. Đó là một sự vẻ vang cho giới tư pháp ta”³.

Đến nay, qua nhiều lần thay đổi, thực hiện cải cách nền tư pháp, căn cứ vào các văn kiện của Đảng; các văn bản pháp luật, đặc biệt là *Hiến pháp* năm 2013, các cơ quan tư pháp ở nước ta hiện nay bao gồm: Tòa án nhân dân; Viện kiểm sát nhân dân. Ngoài ra còn có các cơ quan điều tra, cơ quan thi hành án (Hiện nay Bộ Tư pháp không thực hiện quyền lực tư pháp, là cơ quan trực thuộc Chính phủ, thực hiện chức năng quản lý nhà nước thuộc về lĩnh vực hành pháp).

Theo quy định của *Hiến pháp* năm 2013: Tòa án nhân dân là cơ quan xét xử của nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam thực hiện quyền tư pháp, có nhiệm vụ bảo vệ công lý, bảo vệ con người, bảo vệ quyền công dân, bảo vệ chế độ xã hội chủ nghĩa, quyền và lợi ích hợp pháp của tổ chức và cá nhân. Viện kiểm sát nhân dân là cơ quan thực hành quyền công tố, kiểm sát hoạt động tư pháp, có nhiệm vụ bảo vệ pháp luật, bảo vệ quyền con người, quyền công dân, bảo vệ chế độ xã hội chủ nghĩa, bảo vệ lợi ích của Nhà nước, quyền và lợi ích hợp pháp của tổ chức và cá nhân, góp phần bảo đảm pháp luật được chấp hành nghiêm chỉnh và thống nhất⁴. Cùng với sự thay đổi của các cơ quan tư pháp, đội ngũ cán bộ tư pháp hiện nay theo các quy định của pháp luật, là những công dân Việt Nam được tuyển dụng, bổ nhiệm để giao giữ một nhiệm vụ theo nhiệm kỳ trong các cơ quan tư pháp, có nhiệm vụ và quyền hạn trong việc thực hiện quyền tư pháp như xét xử, quyền công tố... Đó là những Thẩm phán

(Tòa án nhân dân), Kiểm sát viên (Viện kiểm sát nhân dân), ngoài ra còn có cán bộ có chức danh tư pháp như điều tra viên... Đội ngũ cán bộ tư pháp có đặc điểm chung là những người thuộc tầng lớp trí thức, có kiến thức chuyên sâu về luật pháp, làm việc trong các cơ quan tư pháp của Nhà nước pháp quyền XHCN Việt Nam.

Có thể nói, trong tiến trình cách mạng dưới sự lãnh đạo của Đảng, đặc biệt thời kỳ đổi mới, đội ngũ cán bộ tư pháp ngày càng được xây dựng phát triển theo hướng toàn diện cả về bản lĩnh chính trị, phẩm chất đạo đức và năng lực chuyên môn, tâm huyết về ngành, nghề. Thực hiện tốt Nghị quyết, đường lối, chủ trương của Đảng, xây dựng Nhà nước pháp quyền XHCN Việt Nam, tăng cường nền dân chủ xã hội chủ nghĩa trong bối cảnh phát triển nền kinh tế thị trường theo định hướng XHCN và đẩy mạnh hội nhập quốc tế. Góp phần bảo vệ Đảng; bảo vệ chế độ, giữ vững an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội, tạo môi trường ổn định cho sự phát triển kinh tế đất nước, hội nhập quốc tế; xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, bảo vệ nhân dân, đập tan mọi sự chống phá của các thế lực phản động, thù địch.

2 Ngày 22-10-2018, Bộ Chính trị ra Nghị quyết số 35-NQ/TW, về “Tăng cường bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, đấu tranh phản bác các quan điểm sai trái, thù địch trong tình hình mới”. Nghị quyết nêu rõ nội dung bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng là bảo vệ Đảng, bảo vệ Cương lĩnh chính trị, đường lối lãnh đạo của Đảng; bảo vệ nhân dân, Nhà nước pháp quyền XHCN Việt Nam; bảo vệ công cuộc đổi mới; công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước và hội nhập quốc tế; bảo vệ lợi ích quốc gia, dân tộc; giữ gìn môi trường hòa bình, ổn định để phát triển đất nước. Đó là nội dung cơ bản, hệ trọng, sống còn của công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng; là nhiệm vụ quan trọng hàng đầu của

toàn Đảng, toàn quân, toàn dân, trong đó các cơ quan báo chí tuyên truyền các cấp là nòng cốt; là công việc tự giác, thường xuyên của cấp ủy, tổ chức đảng, chính quyền, Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và tổ chức chính trị - xã hội các cấp; của từng địa phương, cơ quan, đơn vị, của cán bộ, đảng viên.

Các cơ quan, ban, ngành, địa phương đã có nhiều cách thức thiết thực, sáng tạo và hiệu quả phát huy vai trò của đội ngũ cán bộ, đảng viên của cơ quan, đơn vị, trong đó có các cơ quan tư pháp trong thực hiện hiệu quả Nghị quyết số 35-NQ/TW của Đảng.

Để tiếp tục hoàn thành tốt nhiệm vụ bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, đấu tranh, phản bác các quan điểm sai trái, thù địch trong tình hình mới, cần phát huy vai trò của đội ngũ cán bộ tư pháp tập trung vào các nội dung sau:

Thứ nhất, phát huy vai trò của đội ngũ cán bộ tư pháp trong công tác tuyên truyền phổ biến, giáo dục pháp luật cho cán bộ, đảng viên và quần chúng nhân dân

Trong bức thư gửi Hội nghị tư pháp toàn quốc năm 1948, Chủ tịch Hồ Chí Minh chỉ rõ: “Các bạn là bậc trí thức. Các bạn có cái trách nhiệm nặng nề và vẻ vang, là làm gương cho dân trong mọi việc”⁵. Trong thư gửi ông Vũ Trọng Khánh, Giám đốc Tư pháp Liên khu X, Chủ tịch Hồ Chí Minh viết: “Anh em tư pháp là những người học thức, lại là những người giữ gìn pháp luật dân chủ, lẽ tất nhiên, anh em phải anh hùng hơn một bước để làm kiểu mẫu cho quốc dân”⁶. Theo quan điểm của Hồ Chí Minh, cán bộ tư pháp là những người thuộc tầng lớp trí thức, những người có hiểu biết về luật pháp quốc tế cũng như luật pháp Việt Nam, đồng thời họ là người có trách nhiệm bảo vệ và giữ gìn sự nghiêm minh của pháp luật. Vì vậy, họ rất phù hợp làm công tác giáo dục, tuyên truyền, phổ biến pháp luật cho cán bộ, đảng viên và quần chúng nhân dân. Việc tuyên truyền nhằm phổ biến, lan tỏa những giá trị, tính khoa học, cách mạng

của chủ nghĩa Mác-Lênin, quan điểm, đường lối của Đảng, chính sách và pháp luật của Nhà nước.

Qua sự tuyên truyền của cán bộ tư pháp - những người có hiểu biết sâu sắc về pháp luật và thực thi pháp luật sẽ tạo cơ sở niềm tin cho cán bộ, đảng viên và nhân dân nắm vững, hiểu rõ chủ nghĩa Mác-Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh; quan điểm, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước. Thực tế hiện nay một bộ phận người dân, kể cả đảng viên có trình độ, kiến thức, nhưng hiểu biết nền tảng tư tưởng của Đảng còn hạn chế, chưa hiểu rõ bản chất của nền dân chủ XHCN, bản chất của Nhà nước XHCN, chưa nắm vững các quy định của pháp luật... Từ đó sai lầm tin vào sự tuyên truyền sai trái, xuyên tạc của các thế lực thù địch, phản động dẫn đến tham gia vào các hành động xâm phạm lợi ích quốc gia, dân tộc; phát ngôn sai trái nói xấu Đảng, chế độ, lãnh đạo Đảng... Vì vậy, việc đội ngũ cán bộ tư pháp tăng cường công tác tuyên truyền, phổ biến những kiến thức về chủ nghĩa Mác-Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh; quan điểm, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước nhằm củng cố niềm tin của nhân dân với Đảng, Nhà nước và góp phần ngăn chặn, bác bỏ những luận điệu xuyên tạc, của thế lực phản động, thù địch. Góp phần bảo vệ vững chắc nền tảng tư tưởng của Đảng, nâng cao vai trò của khối đoàn kết toàn dân trong bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng.

Thứ hai, cán bộ tư pháp phải phát huy năng lực chuyên môn trong đấu tranh bằng pháp lý để bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng

Đấu tranh trên mặt trận pháp lý chính là sở trường, là thế mạnh của đội ngũ cán bộ tư pháp trong bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, đấu tranh chống các quan điểm sai trái của các thế lực thù địch, phản động. Trong bức thư gửi Hội nghị tư pháp toàn quốc năm 1948, Chủ tịch Hồ Chí Minh chỉ rõ: “Các bạn là những người phụ trách thi hành pháp luật. Lẽ tất nhiên các bạn cần phải nêu cao cái gương

“*phụng công, thủ pháp, chí công vô tư*” cho nhân dân noi theo⁷. Để bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, cần phải tiến hành đồng thời cả “xây” và “chống”, cùng với việc tuyên truyền, phổ biến làm cho mọi người dân thấm nhuần và tin tưởng vào chủ nghĩa Mác-Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh; quan điểm, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước. Đồng thời, phải cương quyết đấu tranh, bác bỏ các luận điệu xuyên tạc, sai trái của các thế lực thù địch, phản động.

Trong thời kỳ đẩy mạnh CNH, HĐH, phát triển kinh tế thị trường và hội nhập quốc tế, dưới sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam, đất nước “*đạt được những thành tựu to lớn, có ý nghĩa lịch sử, phát triển mạnh mẽ, toàn diện hơn so với những năm trước đổi mới... Đất nước ta chưa bao giờ có được cơ đồ, tiềm lực, vị thế và uy tín quốc tế như ngày nay*”⁸. Cùng với những thành tựu to lớn đạt được, tình hình tội phạm với nhiều phương thức mới rất tinh vi, lợi dụng khoa học công nghệ cao tấn công vào nền tảng tư tưởng của Đảng, chống phá Đảng, chống phá chế độ xã hội chủ nghĩa. Vì vậy, một trong những phương thức đấu tranh có hiệu quả với loại tội phạm này là đấu tranh pháp lý, đây là thế mạnh của đội ngũ cán bộ tư pháp. Trên cơ sở nắm vững luật pháp quốc tế, luật pháp Việt Nam, cán bộ tư pháp kịp thời phát hiện những quan điểm sai trái, thù địch trái với quy định luật pháp của nước Việt Nam để đấu tranh trên phương diện pháp lý. Tùy theo các mức độ vi phạm mà có các hình thức phù hợp như viết bài phản bác các quan điểm sai trái, bảo vệ sự đúng đắn của nền tảng tư tưởng bảo vệ quan điểm, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước pháp quyền XHCN Việt Nam. Tiếp đó, ở mức độ cao hơn, cán bộ tư pháp với vai trò là người thực thi pháp luật, bảo vệ công lý, bảo vệ lẽ phải, phải kiên quyết xử lý các hành vi xuyên tạc nền tảng tư tưởng của Đảng; xâm phạm lợi ích của Đảng, đất nước và nhân dân để bảo vệ Đảng, bảo vệ Nhà nước pháp quyền XHCN

của nhân dân, do nhân dân và vì nhân dân, phục vụ đắc lực công cuộc đổi mới, thúc đẩy phát triển kinh tế - xã hội đất nước.

Thứ ba, cán bộ tư pháp phải là tấm gương trong bảo vệ nền tảng tư tưởng để nhân dân làm theo

Sự đúng đắn của nền tảng tư tưởng đã được thực tiễn hơn 95 năm cách mạng Việt Nam dưới sự lãnh đạo của Đảng khẳng định, đúng như Hồ Chí Minh chỉ rõ nếu không có chủ nghĩa Mác-Lênin thì không có thắng lợi của cách mạng Việt Nam “Đảng có vững cách mệnh mới thành công, cũng như người cầm lái có vững thuyền mới chạy. Đảng muốn vững thì phải có chủ nghĩa làm cốt, trong đảng ai cũng phải hiểu, ai cũng phải theo chủ nghĩa ấy. Đảng mà không có chủ nghĩa cũng như người không có trí khôn, tàu không có bàn chỉ nam. Bây giờ học thuyết nhiều, chủ nghĩa nhiều, nhưng chủ nghĩa chân chính nhất, chắc chắn nhất, cách mệnh nhất là chủ nghĩa Lenin”⁹. Theo Hồ Chí Minh muốn cán bộ, đảng viên và nhân dân tin tưởng và bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trong tình hình dân trí chưa cao, sự hiểu biết về quan điểm, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước còn hạn chế thì người cán bộ tư pháp phải thể hiện bản lĩnh, sự tin tưởng tuyệt đối của mình đối với nền tảng tư tưởng của Đảng, quan điểm, đường lối, sự lãnh đạo của Đảng và quản lý của nhà nước. Mặt khác nhân dân chỉ thật sự tin tưởng và làm theo khi cán bộ, đảng viên, nhất là cán bộ tư pháp - những người có chức trách, nhiệm vụ bảo vệ công lý, bảo vệ lẽ phải, bảo vệ pháp luật... gương mẫu, tiên phong trước dân. Chủ tịch Hồ Chí Minh từng căn dặn cán bộ tư pháp phải làm gương cho nhân dân làm theo “Trong cuộc kháng chiến cứu nước, toàn cả dân tộc ta đã trở nên một dân tộc anh hùng. Anh em tư pháp là những người học thức, lại là những người giữ gìn pháp luật dân chủ, lẽ tất nhiên, anh em phải anh hùng hơn một bước để làm kiểu mẫu cho quốc dân”¹⁰. Theo Hồ Chí Minh để làm gương

trong đấu tranh bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, trước hết, cán bộ tư pháp phải tuyệt đối trung thành với Đảng, Nhà nước, Tổ quốc và nhân dân, Hồ Chí Minh khẳng định “Các bạn là viên chức của Chính phủ Dân chủ Cộng hòa mà các bạn đã giúp xây dựng nên... Do đó, nhiệm vụ các bạn phải *tuyệt đối trung thành với chính quyền dân chủ*”¹¹. Sự trung thành với Đảng, Tổ quốc, với lý tưởng của Đảng của cán bộ tư pháp là quan trọng nhất.

Cán bộ tư pháp phải có đạo đức cách mạng, Hồ Chí Minh quan niệm phẩm chất đạo đức là “gốc” của cán bộ tư pháp, Người đòi hỏi cán bộ tư pháp phải phấn đấu, tu dưỡng rèn luyện phẩm chất đạo đức cách mạng không chỉ như những người dân, người cán bộ, đảng viên bình thường, bởi vì họ là những “bậc” trí thức, những người có trọng trách giữ gìn bảo vệ lẽ phải, bảo vệ công lý.

Cán bộ tư pháp phải có tinh thần đoàn kết, trách nhiệm luôn nêu cao tinh thần vượt khó, vượt khổ hoàn thành nhiệm vụ cao cả bảo vệ công lý, bảo vệ lẽ phải, bảo vệ con người. Chủ tịch Hồ Chí Minh yêu cầu: “Tư pháp là một cơ quan trọng yếu của chính quyền, cho nên càng phải tinh thành đoàn kết, hợp tác chặt chẽ với các cơ quan khác, để tránh những mối xích mích lẫn nhau, nó có thể vì lợi quyền nhỏ và riêng mà hại đến quyền lợi to và chung”¹². Sự nêu gương của cán bộ tư pháp về tinh thần đoàn kết, nhất trí sẽ là tấm gương phát huy sức mạnh đoàn kết toàn dân trong bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng. Người cán bộ tư pháp phải phấn đấu trở thành tấm gương để nhân dân noi theo “Cán bộ mà biết làm cho *dân tin, dân phục, dân yêu*, thì việc gì cũng mỹ mãn”¹³.

Thứ tư, Đảng, Nhà nước và ngành tư pháp cần tăng cường giáo dục chính trị tư tưởng, nâng cao trình độ chuyên môn nghiệp vụ để đội ngũ cán bộ tư pháp hoàn thành tốt nhiệm vụ, góp phần bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng

Trong thư gửi ông Vũ Trọng Khánh, Giám đốc Tư pháp Liên khu X, Chủ tịch Hồ chí Minh viết:

“những cán bộ cao cấp như chú và các vị giám đốc khác có nhiệm vụ luôn luôn giải thích và khuyên gắng các anh em tư pháp, sao cho xứng đáng với nhiệm vụ thiêng liêng của mỗi người, xứng đáng với lòng tin cậy của Chính phủ, xứng đáng với lịch sử, với đồng bào, với Tổ quốc”¹⁴. Mặc dù Chủ tịch Hồ Chí Minh không trực tiếp dùng chữ Đảng và Nhà nước ở đây nhưng với những từ ngữ nhẹ nhàng là các đồng chí lãnh đạo ngành tư pháp có nhiệm vụ phải giải thích và khuyên gắng đối với đội ngũ cán bộ tư pháp phải trau dồi chuyên môn và tu dưỡng đạo đức thì mới có thể hoàn thành chức trách nhiệm vụ cao cả và thiêng liêng của tư pháp.

Để phát huy vai trò của đội ngũ cán bộ tư pháp trong thực hiện chức trách, nhiệm vụ của mình, đặc biệt là đấu tranh có hiệu quả bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng hiện nay, Đảng, Nhà nước và ngành tư pháp cần tăng cường công tác giáo dục chính trị, tư tưởng, nâng cao trình độ chuyên môn, nghiệp vụ của cán bộ tư pháp.

Chỉ khi người cán bộ tư pháp có những phẩm chất cần có là giỏi nghiệp vụ, tinh thông về pháp luật, bản lĩnh, liêm chính, công tâm, thượng tôn pháp luật, luôn nghiêm khắc với chính mình, luôn vươn lên tự hoàn thiện mình thì mới phát huy được vai trò trong đấu tranh bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng hiện nay.

1, 3, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14. *Hồ Chí Minh Toàn tập*, Nxb CTQG, H, 2011, T. 5, tr. 472, 472, 472, 537, 473, 289, 537, 472, 472-473, 167, 537

2. Bộ Tư pháp - Viện Khoa học pháp lý: “Một số bài nói và bài viết của các lãnh tụ Đảng và Nhà nước ta về ngành tư pháp”, Đặc san Thông tin khoa học pháp lý, 1995, Hà Nội

4. *Hiếp pháp nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam*, Nxb CTQGST, H, 2016, tr. 69, 72

8. Đảng Cộng sản Việt Nam: *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, Nxb CTQGST, H, T. 1, 2021, tr. 25.